

PROTOCOL ADIȚIONAL
Nagoya - Kuala Lumpur privind răspunderea și
repararea prejudiciului la Protocolul de la
Cartagena privind biosecuritatea

Nagoya, 15 octombrie 2010

TRADUCERE OFICIALĂ

**PROTOCOLUL ADIȚIONAL NAGOYA- KUALA LUMPUR PRIVIND
RĂSPUNDEREA ȘI REPARAREA PREJUDICIULUI,
LA PROTOCOLUL DE LA CARTAGENA PRIVIND BIOSECURITATEA,
ADOPTAT LA MONTREAL LA 29 IANUARIE 2000, LA CONVENȚIA
PRIVIND DIVERSITATEA BIOLOGICA (SEMNATA LA 5 IUNIE 1992 LA
RIO DE JANEIRO),
SEMNAT DE CĂTRE REPUBLICA MOLDOVA la 12 ianuarie 2012
LA NEW YORK.**

Părțile la prezentul Protocol Adițional,

Fiind Părți la Protocolul de la Cartagena la Convenția privind Diversitatea Biologică, denumit în continuare «Protocolul»,

Luând în considerare Principiul 13 al Declarației de la Rio privind mediul și dezvoltarea,

Reafirmând abordarea cu precauție conținută în Principiul 15 al Declarației de la Rio privind mediul și dezvoltarea,

Recunoscând necesitatea de a se prevedea măsuri reparatorii corespunzătoare în cazul unui prejudiciu sau al unei amenințări iminente cu producerea unui prejudiciu, în conformitate cu Protocolul,

Reamintind articolul 27 al Protocolului,

Am convenit următoarele:

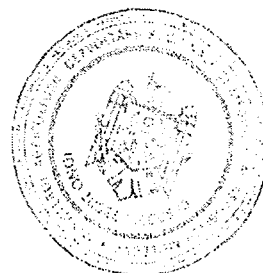
ARTICOLUL 1

Obiectiv

Obiectivul prezentului Protocol adițional este acela de a contribui la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, luând de asemenea în considerare riscurile pentru sănătatea umană, prin stabilirea unor norme și proceduri internaționale în domeniul răspunderii și reparării, în legătură cu organismele vii modificate genetic.

ARTICOLUL 2

Definirea termenilor

1. Termenii utilizați în art. 2 din Convenția privind Diversitatea Biologică, denumită în continuare „Convenția”, și în art. 3 din Protocol se aplică prezentului Protocol adițional.

2. În plus, în sensul prezentului Protocol adițional:

a) „Conferința Părților, care funcționează ca reuniune a Părților la Protocol”, înseamnă Conferința Părților la Convenție, care funcționează drept reuniune a Părților la Protocol;

b) „Prejudiciu” înseamnă un efect advers asupra conservării și utilizării durabile a diversității biologice luând, de asemenea, în considerare riscurile pentru sănătatea umană, și care:

(i) este măsurabil sau observabil, luând în considerare, ori de câte ori sunt disponibile, condițiile inițiale stabilite științific și recunoscute de către autoritatea competentă, care ia în considerare orice variații de origine naturală sau produse de om; și

(ii) este semnificativ, astfel cum este prevăzut la paragraful de mai jos.

c) „Operator” înseamnă orice persoană care deține controlul direct sau indirect asupra organismului viu modificat genetic, după caz, și care ar putea, în conformitate cu dreptul intern, să includă, între alții, titularul autorizației, persoana care a introdus pe piață organismul viu modificat genetic, cercetătorul, producătorul, notificatorul, exportatorul, importatorul, transportatorul sau furnizorul.

d) „Măsuri reparatorii” înseamnă măsuri rezonabile luate pentru:

(i) A preveni, minimiza, acoperi, reduce, sau a evita prejudiciul, după caz;

(ii) A reface diversitatea biologică prin măsuri care trebuie întreprinse, de preferință în următoarea ordine:

a. Refacerea diversității biologice pentru a o aduce la condițiile existente înainte de producerea prejudiciului sau la un nivel echivalent, cel mai apropiat; dacă autoritatea competentă stabilește că acest lucru nu este posibil;

b. Refacerea prin, *inter alia*, înlocuirea pierderii diversității biologice cu alte componente ale acestei diversități biologice, pentru același sau pentru un alt tip de utilizare, la aceeași locație, sau, după caz, la o altă locație;

3. Caracterul „semnificativ” al unui efect advers se determină pe baza unor factori cum sunt:

a) Modificarea pe termen lung sau permanentă, respectiv o modificare care nu permite revenirea la normal prin refacere naturală, într-o perioadă de timp rezonabilă;

b) Amploarea modificărilor calitative sau cantitative, care afectează în mod negativ elementele componente ale diversității biologice;

c) Reducerea capacității elementelor componente ale diversității biologice de a genera bunuri și servicii;

d) Amploarea oricărui efect advers asupra sănătății umane, în contextul Protocolului.

ARTICOLUL 3

Scop

1. Prezentul Protocol adițional se aplică pentru prejudiciul datorat organismelor vii modificate genetic, care își au originea într-o mișcare transfrontieră. Organismele vii modificate genetic la care se face referire sunt destinate pentru:

a) Utilizarea directă ca alimente sau hrană pentru animale sau pentru prelucrare;

b) Utilizarea în condiții de izolare;

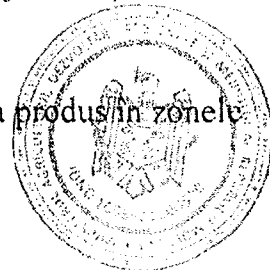
c) Introducerea deliberată în mediu.

2. În ceea ce privește mișcările transfrontieră intenționate, prezentul Protocol adițional se aplică prejudiciului care rezultă din orice utilizare autorizată a organismelor vii modificate genetic menționate la paragraful 1 de mai sus.

3. Prezentul Protocol adițional se aplică, de asemenea, pentru prejudiciul rezultat din mișcările transfrontieră neintenționate prevăzute la art. 17 din Protocol, precum și prejudiciului rezultat din mișcările transfrontieră ilegale, prevăzute la art. 25 din Protocol.

4. Prezentul Protocol adițional se aplică pentru prejudiciul rezultat dintr-o mișcare transfrontieră a organismelor vii modificate genetic, care a început după intrarea în vigoare a prezentului Protocol adițional pentru Partea în a cărei jurisdicție a avut loc mișcarea transfrontieră.

5. Prezentul Protocol adițional se aplică pentru prejudiciul care s-a produs în zonele

situate în limitele jurisdicției naționale a Părților.

6. Părțile pot utiliza criteriile stabilite prin legislația lor internă pentru a repara prejudiciul care se produce în limitele jurisdicției lor naționale.

7. Legislația națională care asigură aplicarea prezentului Protocol adițional se aplică, de asemenea, pentru prejudiciul rezultat din mișcarea transfrontieră a organismelor vii modificate genetic, care provin de la non-Părți.

ARTICOLUL 4

Relația de cauzalitate

Între prejudiciu și organismul viu modificat genetic, în discuție, trebuie stabilită o relație de cauzalitate, în conformitate cu dreptul intern.

ARTICOLUL 5

Măsuri reparatorii

1. În cazul producerii unui prejudiciu, Părțile solicită operatorului/operatorilor respectiv/respectivi, sub rezerva condițiilor impuse de autoritatea competentă, următoarele:

- a) Să informeze imediat autoritatea competentă;
- b) Să evalueze prejudiciul; și
- c) Să adopte măsuri reparatorii adecvate.

2. Autoritatea competentă trebuie să acționeze pentru:

- a) Identificarea operatorului care a produs prejudiciul;
- b) Evaluarea prejudiciului; și
- c) Stabilirea măsurilor reparatorii, care ar trebui să fie luate de către operator.

3. Atunci când informațiile relevante, respectiv informațiile științifice disponibile sau informațiile puse la dispoziție prin mecanismul Biosafety Clearing-House, indică faptul că există o probabilitate suficientă de producere a unui prejudiciu, dacă măsurile reparatorii nu sunt luate în timp util, operatorul este obligat să ia măsurile adecvate reparatorii, pentru a evita un astfel de prejudiciu.

4. Autoritatea competentă poate pune în aplicare măsuri reparatorii corespunzătoare, mai ales în situația particulară când operatorul nu a reușit să facă acest lucru.

5. Autoritatea competentă are dreptul de a recupera de la operator costurile și cheltuielile legate de evaluarea prejudiciului și de aplicare a oricăror astfel de măsuri reparatorii adecvate. Părțile pot prevedea în dreptul lor intern și alte situații în care operatorul să nu fie obligat să suporte aceste costuri și cheltuieli.

6. Deciziile autorității competente prin care se cere operatorului să ia măsurile reparatorii, trebuie să fie motivate. Aceste decizii trebuie să fie notificate operatorului. Dreptul intern trebuie să prevadă posibilitatea de revizuire administrativă sau judiciară a unor astfel de decizii. Autoritatea competentă trebuie să informeze operatorul despre căile de atac disponibile, în conformitate cu legislația națională. Recurgerea la astfel de căi de atac nu trebuie să împiedice autoritatea competentă de a lua măsuri reparatorii în circumstanțe adecvate, cu excepția cazului în care este prevăzut altfel în dreptul intern.

7. În aplicarea prezentului articol și cu scopul de a defini măsurile reparatorii specifice pe care autoritatea competentă urmează să le ia sau să le solicite, Părțile pot, după caz, să evalueze dacă măsurile reparatorii sunt deja prevăzute prin legislația lor internă privind răspunderea civilă.

8. Măsurile reparatorii trebuie să fie puse în aplicare în conformitate cu dreptul intern.

ARTICOLUL 6

Excepții

1. Părțile pot prevedea, în dreptul lor intern, următoarele excepții:

- a) Situații necontrolabile, având caracter excepțional, sau situații *de forță majoră*; și
- b) Conflicte armate sau tulburări civile.

2. Părțile pot prevedea în dreptul lor intern orice alte excepții sau derogări pe care le consideră potrivite.

ARTICOLUL 7

Termene

Părțile pot prevedea în dreptul lor intern:

- a) Termene limită relative și/sau absolute, în privința măsurilor reparatorii; și
- b) Momentul de început privind impunerea de termene limită.

ARTICOLUL 8

Limite financiare

Părțile pot prevedea în legislația lor națională limite financiare privind recuperarea costurilor și a cheltuielilor legate de măsurile reparatorii.

ARTICOLUL 9

Dreptul la recurs

Prezentul Protocol adițional nu trebuie să limiteze sau să restrângă vreun drept la recurs sau despăgubire, pe care un operator îl poate exercita față de orice altă persoană.

ARTICOLUL 10

Garanția financiară

1. Părțile își rezervă dreptul de a introduce, prin legislația lor națională, prevederi privind garanția financiară.

2. Părțile își exercită dreptul menționat la paragraful 1 de mai sus în conformitate cu drepturile și obligațiile lor în temeiul dreptului internațional, luând în considerare ultimele trei paragrafe din preambulul Protocolului.

3. Prima reuniune a Conferinței Părților funcționând ca reuniune a Părților la Protocol, după intrarea în vigoare a Protocolului adițional, va solicita Secretariatului să efectueze un studiu cuprinzător, care va aborda, *inter alia*:

- a) Modalitățile de realizare a mecanismelor de garanție financiară;
- b) O evaluare a impactului de mediu, economic și social al acestor mecanisme, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare; și
- c) O identificare a organismelor adecvate, care să asigure garanția financiară.

ARTICOLUL 11

Responsabilitatea Statelor pentru acte ilicite pe plan internațional

Prezentul Protocol adițional nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor statelor decurgând din normele de drept internațional general cu privire la responsabilitatea Statelor pentru acte ilicite la nivel internațional.

ARTICOLUL 12

Punerea în aplicare și legătura cu răspunderea civilă

1. Părțile trebuie să prevadă în legislația lor națională reguli și proceduri pentru măsuri de remediere în cazul producerii unui prejudiciu. Pentru a pune în aplicare această obligație, Părțile trebuie să prevadă măsuri reparatorii în conformitate cu prezentul Protocol adițional și pot, după caz:

a) Să aplice legislația națională existentă, inclusiv, unde este cazul, normele și procedurile generale privind răspunderea civilă;

b) Să aplice sau să elaboreze normele și procedurile de răspundere civilă, specifice acestui scop; sau

c) Să aplice sau să elaboreze o combinație a celor două.

2. Părțile vor trebui, în scopul de a prevedea norme și proceduri adecvate în legislația lor internă privind răspunderea civilă pentru prejudiciul material sau personal, asociat cu un prejudiciu, astfel cum este definit la art. 2, paragraful 2 lit.

b) din prezentul Protocol adițional, să acționeze astfel:

a) Să continue să aplice legislația lor în vigoare privind răspunderea civilă;

b) Să elaboreze și să aplice sau să continue să aplice legea răspunderii civile, specifică acestui scop; sau

c) Să elaboreze și să aplice sau să continue să aplice o combinație a celor două.

3. Atunci când își elaborează legislația privind răspunderea civilă, menționată la lit.

b) sau lit.c) de la paragraful 1 sau 2 de mai sus, Părțile trebuie să abordeze, *inter alia*, după caz, următoarele elemente:

a) Prejudiciul;

b) Standardul privind răspunderea, incluzând răspunderea strictă sau răspunderea întemeiată pe culpă;

c) Direcționarea răspunderii, dacă este cazul;

d) Dreptul de a formula pretenții.

ARTICOLUL 13

Evaluare și examinare

Conferința Părților, care funcționează ca reuniune a Părților la Protocol, va proceda la o examinare a eficacității acestui Protocol adițional la cinci ani după intrarea/sa

în vigoare, și la fiecare cinci ani după aceea, cu condiția ca informațiile necesare să fi fost furnizate de către Părți. Examinarea se va efectua în contextul evaluării și examinării Protocolului în conformitate cu prevederile art. 35 din Protocol, cu excepția cazului când Părțile la prezentul Protocol adițional au decis altfel. Prima examinare trebuie să includă o verificare a eficacității art. 10 și art. 12.

ARTICOLUL 14

Conferința Părților funcționând ca reuniune a Părților la Protocol

1. Fără a aduce atingere paragrafului 2 al art. 32 din Convenție, Conferința Părților, care funcționează ca reuniune a Părților la Protocol, funcționează drept reuniune a Părților la prezentul Protocol adițional.

2. Conferința Părților funcționând ca reuniune a Părților la Protocol, urmărește constant modul de aplicare a prezentului Protocol adițional și emite, în limitele mandatului său, deciziile necesare pentru a conduce la o implementare efectivă. Aceasta îndeplinește funcțiile care îi sunt atribuite prin prezentul Protocol adițional și, *mutatis mutandis*, funcțiile care îi sunt atribuite prin paragraful 4 lit. a) și f) ale art. 29 din Protocol.

ARTICOLUL 15

Secretariatul

Secretariatul stabilit prin art. 24 din Convenție funcționează ca Secretariat pentru prezentul Protocol adițional.

ARTICOLUL 16

Relația cu Convenția și Protocolul

1. Prezentul Protocol adițional se adaugă Protocolului și nu modifică sau amendează Protocolul.

2. Prezentul Protocol adițional nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor Părților la prezentul Protocol adițional, care decurg din Convenție și Protocol.

3. Cu excepția dispozițiilor contrare din prezentul Protocol adițional, prevederile Convenției și ale Protocolului se aplică, *mutatis mutandis*, prezentului Protocol adițional.

4. Fără a aduce atingere paragrafului 3 de mai sus, prezentul Protocol adițional nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor unei Părți în conformitate cu dreptul

internațional.

ARTICOLUL 17

Semnarea

Prezentul Protocol adițional este deschis spre semnare de către Părțile la Protocol la sediul Organizației Națiunilor Unite din New York, de la 7 martie 2011 până la 6 martie 2012.

ARTICOLUL 18

Intrarea în vigoare

1. Prezentul Protocol adițional intră în vigoare în cea de-a 90-a zi de la data depozitării celui de-al 40-lea instrument de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, de către Statele sau organizațiile regionale de integrare economică, care sunt Părți la Protocol.

2. Prezentul Protocol adițional intră în vigoare pentru un Stat sau o organizație regională de integrare economică, care ratifică, acceptă, aprobă ori aderă la acesta, după depozitarea celui de-al 40-lea instrument menționat la paragraful 1 de mai sus, în cea de-a 90-a zi de la data la care Statul respectiv sau organizația regională de integrare economică respectivă a depus instrumentul său de ratificare, de acceptare, de aprobare sau de aderare, sau la data la care Protocolul intră în vigoare pentru acel Stat sau organizație regională de integrare economică, ultima dată dintre cele două fiind cea reținută.

3. În sensul paragrafelor 1 și 2 de mai sus, orice instrument depozitat de către o organizație regională de integrare economică nu este considerat ca fiind suplimentar față de instrumentele depozitate de statele membre ale unei astfel de organizații.

ARTICOLUL 19

Rezerve

Prezentul Protocol adițional nu poate face obiectul unor rezerve.

ARTICOLUL 20

Retragere

1. În orice moment, după doi ani de la data la care prezentul Protocol adițional a intrat în vigoare pentru o Parte, aceasta se poate retrage din prezentul Protocol adițional prin notificare scrisă adresată depozitarului.

2. Orice astfel de retragere își produce efectele la expirarea unei perioade de un an de la data primirii notificării de către depozitar sau la o dată ulterioară, specificată în notificarea de retragere.

3. Orice Parte care se retrage din Protocol în conformitate cu art. 39 din Protocol este considerată, de asemenea, retrasă din prezentul Protocol adițional.

ARTICOLUL 21

Texte autentice

Originalul prezentului Protocol adițional, ale cărui texte în limbile arabă, chineză, engleză, franceză, rusă și spaniolă sunt egal autentice, va fi depus la Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite.

DREPT CARE noi, subsemnații, fiind împuterniciți corespunzător în acest sens, am semnat prezentul Protocol adițional.

ÎNCHEIAT la Nagoya azi 15 octombrie 2010.

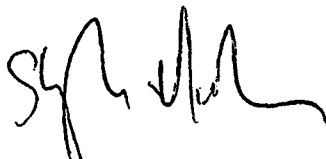

I hereby certify that the foregoing text is a true copy of the Nagoya - Kuala Lumpur Supplementary Protocol on Liability and Redress to the Cartagena Protocol on Biosafety, done at Nagoya on 15 October 2010, the original of which is deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Je certifie que le texte qui précède est une copie conforme du Protocole additionnel de Nagoya - Kuala Lumpur sur la responsabilité et la réparation relatif au Protocole de Cartagena sur la prévention des risques biotechnologiques, fait à Nagoya le 15 octobre 2010, dont l'original se trouve déposé auprès du Secrétaire général des Nations Unies.

For the Assistant Secretary-General,
in charge of the Office of
Legal Affairs

Pour le Sous-Secrétaire général,
chargé du Bureau des
affaires juridiques

Stephen Mathias

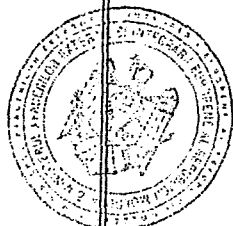
United Nations
New York, 17 February 2011

Organisation des Nations Unies
New York, le 17 février 2011

Prin prezenta confirm că textul alăturat este copia autentică de pe traducerea oficială a Protocolului adițional Nagoya - Kuala Lumpur privind răspunderea și repararea prejudiciului la Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea (Nagoya, 15 octombrie 2010), originalul căreia este depozitat la Arhiva Tratatelor a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.

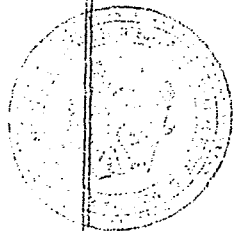

Anatol CEBUC,
Sef de Secție, Direcția Drept
International al Ministerului Afacerilor
Externe și Integrării Europene

PROTOCOL ADIȚIONAL
Nagoya - Kuala Lumpur privind răspunderea și
repararea prejudiciului la Protocolul de la
Cartagena privind biosecuritatea

Nagoya, 15 octombrie 2010

COPIE CERTIFICATĂ
TEXT ÎN LIMBA ENGLEZĂ

**NAGOYA – KUALA LUMPUR
SUPPLEMENTARY PROTOCOL
ON LIABILITY AND REDRESS
TO THE CARTAGENA PROTOCOL
ON BIOSAFETY**

**SECRETARIAT OF THE CONVENTION
ON BIOLOGICAL DIVERSITY
MONTREAL**

United Nations

**NAGOYA – KUALA LUMPUR SUPPLEMENTARY
PROTOCOL ON LIABILITY AND REDRESS TO
THE CARTAGENA PROTOCOL ON BIOSAFETY**

The Parties to this Supplementary Protocol,

Being Parties to the Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity, hereinafter referred to as “the Protocol”,

Taking into account Principle 13 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Reaffirming the precautionary approach contained in Principle 15 of the Rio Declaration on Environment and Development,

Recognizing the need to provide for appropriate response measures where there is damage or sufficient likelihood of damage, consistent with the Protocol,

Recalling Article 27 of the Protocol,

Have agreed as follows:

Article

1

OBJECTIVE

The objective of this Supplementary Protocol is to contribute to the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, by providing international rules and procedures in the field of liability and redress relating to living modified organisms.

Article

2

USE OF TERMS

1. The terms used in Article 2 of the Convention on Biological Diversity, hereinafter referred to as “the Convention”, and Article 3 of the Protocol shall apply to this Supplementary Protocol.
2. In addition, for the purposes of this Supplementary Protocol:
 - (a) “Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Protocol” means the Conference of the Parties to the Convention serving as the meeting of the Parties to the Protocol;
 - (b) “Damage” means an adverse effect on the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account risks to human health, that:

- (i) Is measurable or otherwise observable taking into account, wherever available, scientifically-established baselines recognized by a competent authority that takes into account any other human induced variation and natural variation; and
 - (ii) Is significant as set out in paragraph 3 below;
- (c) “Operator” means any person in direct or indirect control of the living modified organism which could, as appropriate and as determined by domestic law, include, *inter alia*, the permit holder, person who placed the living modified organism on the market, developer, producer, notifier, exporter, importer, carrier or supplier;
- (d) “Response measures” means reasonable actions to:
- (i) Prevent, minimize, contain, mitigate, or otherwise avoid damage, as appropriate;
 - (ii) Restore biological diversity through actions to be undertaken in the following order of preference:
 - a. Restoration of biological diversity to the condition that existed before the damage occurred, or its nearest equivalent; and where the competent authority determines this is not possible;
 - b. Restoration by, *inter alia*, replacing the loss of biological diversity with other components of biological diversity for the same, or for another type of use either at the same or, as appropriate, at an alternative location.
3. A “significant” adverse effect is to be determined on the basis of factors, such as:
- (a) The long-term or permanent change, to be understood as change that will not be redressed through natural recovery within a reasonable period of time;
 - (b) The extent of the qualitative or quantitative changes that adversely affect the components of biological diversity;
 - (c) The reduction of the ability of components of biological diversity to provide goods and services;
 - (d) The extent of any adverse effects on human health in the context of the Protocol.

Article

3

SCOPE

1. This Supplementary Protocol applies to damage resulting from living modified organisms which find their origin in a transboundary movement. The living modified organisms referred to are those:
- (a) Intended for direct use as food or feed, or for processing;

- (b) Destined for contained use;
 - (c) Intended for intentional introduction into the environment.
2. With respect to intentional transboundary movements, this Supplementary Protocol applies to damage resulting from any authorized use of the living modified organisms referred to in paragraph 1 above.
 3. This Supplementary Protocol also applies to damage resulting from unintentional transboundary movements as referred to in Article 17 of the Protocol as well as damage resulting from illegal transboundary movements as referred to in Article 25 of the Protocol.
 4. This Supplementary Protocol applies to damage resulting from a transboundary movement of living modified organisms that started after the entry into force of this Supplementary Protocol for the Party into whose jurisdiction the transboundary movement was made.
 5. This Supplementary Protocol applies to damage that occurred in areas within the limits of the national jurisdiction of Parties.
 6. Parties may use criteria set out in their domestic law to address damage that occurs within the limits of their national jurisdiction.
 7. Domestic law implementing this Supplementary Protocol shall also apply to damage resulting from transboundary movements of living modified organisms from non-Parties.

Article

4

CAUSATION

A causal link shall be established between the damage and the living modified organism in question in accordance with domestic law.

Article

5

RESPONSE MEASURES

1. Parties shall require the appropriate operator or operators, in the event of damage, subject to any requirements of the competent authority, to:
 - (a) Immediately inform the competent authority;
 - (b) Evaluate the damage; and
 - (c) Take appropriate response measures.

2. The competent authority shall:
 - (a) Identify the operator which has caused the damage;
 - (b) Evaluate the damage; and
 - (c) Determine which response measures should be taken by the operator.
3. Where relevant information, including available scientific information or information available in the Biosafety Clearing-House, indicates that there is a sufficient likelihood that damage will result if timely response measures are not taken, the operator shall be required to take appropriate response measures so as to avoid such damage.
4. The competent authority may implement appropriate response measures, including, in particular, when the operator has failed to do so.
5. The competent authority has the right to recover from the operator the costs and expenses of, and incidental to, the evaluation of the damage and the implementation of any such appropriate response measures. Parties may provide, in their domestic law, for other situations in which the operator may not be required to bear the costs and expenses.
6. Decisions of the competent authority requiring the operator to take response measures should be reasoned. Such decisions should be notified to the operator. Domestic law shall provide for remedies, including the opportunity for administrative or judicial review of such decisions. The competent authority shall, in accordance with domestic law, also inform the operator of the available remedies. Recourse to such remedies shall not impede the competent authority from taking response measures in appropriate circumstances, unless otherwise provided by domestic law.
7. In implementing this Article and with a view to defining the specific response measures to be required or taken by the competent authority, Parties may, as appropriate, assess whether response measures are already addressed by their domestic law on civil liability.
8. Response measures shall be implemented in accordance with domestic law.

Article

6

EXEMPTIONS

1. Parties may provide, in their domestic law, for the following exemptions:
 - (a) Act of God or *force majeure*; and
 - (b) Act of war or civil unrest.
2. Parties may provide, in their domestic law, for any other exemptions or mitigations as they may deem fit.

Article

7

TIME LIMITS

Parties may provide, in their domestic law, for:

- (a) Relative and/or absolute time limits including for actions related to response measures; and
- (b) The commencement of the period to which a time limit applies.

Article

8

FINANCIAL LIMITS

Parties may provide, in their domestic law, for financial limits for the recovery of costs and expenses related to response measures.

Article

9

RIGHT OF RECOURSE

This Supplementary Protocol shall not limit or restrict any right of recourse or indemnity that an operator may have against any other person.

Article

10

FINANCIAL SECURITY

1. Parties retain the right to provide, in their domestic law, for financial security.
2. Parties shall exercise the right referred to in paragraph 1 above in a manner consistent with their rights and obligations under international law, taking into account the final three preambular paragraphs of the Protocol.
3. The first meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Protocol after the entry into force of the Supplementary Protocol shall request the Secretariat to undertake a comprehensive study which shall address, *inter alia*:
 - (a) The modalities of financial security mechanisms;
 - (b) An assessment of the environmental, economic and social impacts of such mechanisms, in particular on developing countries; and
 - (c) An identification of the appropriate entities to provide financial security.

Article

11

**RESPONSIBILITY OF STATES FOR INTERNATIONALLY
WRONGFUL ACTS**

This Supplementary Protocol shall not affect the rights and obligations of States under the rules of general international law with respect to the responsibility of States for internationally wrongful acts.

Article

12

IMPLEMENTATION AND RELATION TO CIVIL LIABILITY

1. Parties shall provide, in their domestic law, for rules and procedures that address damage. To implement this obligation, Parties shall provide for response measures in accordance with this Supplementary Protocol and may, as appropriate:

(a) Apply their existing domestic law, including, where applicable, general rules and procedures on civil liability;

(b) Apply or develop civil liability rules and procedures specifically for this purpose; or

(c) Apply or develop a combination of both.

2. Parties shall, with the aim of providing adequate rules and procedures in their domestic law on civil liability for material or personal damage associated with the damage as defined in Article 2, paragraph 2 (b):

(a) Continue to apply their existing general law on civil liability;

(b) Develop and apply or continue to apply civil liability law specifically for that purpose; or

(c) Develop and apply or continue to apply a combination of both.

3. When developing civil liability law as referred to in subparagraphs (b) or (c) of paragraphs 1 or 2 above, Parties shall, as appropriate, address, *inter alia*, the following elements:

(a) Damage;

(b) Standard of liability, including strict or fault-based liability;

(c) Channelling of liability, where appropriate;

(d) Right to bring claims.

Article

13

ASSESSMENT AND REVIEW

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Protocol shall undertake a review of the effectiveness of this Supplementary Protocol five years after its entry into force and every five years thereafter, provided information requiring such a review has been made available by Parties. The review shall be undertaken in the context of the assessment and review of the Protocol as specified in Article 35 of the Protocol, unless otherwise decided by the Parties to this Supplementary Protocol. The first review shall include a review of the effectiveness of Articles 10 and 12.

Article

14

**CONFERENCE OF THE PARTIES SERVING AS THE MEETING OF
THE PARTIES TO THE PROTOCOL**

1. Subject to paragraph 2 of Article 32 of the Convention, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Protocol shall serve as the meeting of the Parties to this Supplementary Protocol.
2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Protocol shall keep under regular review the implementation of this Supplementary Protocol and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Supplementary Protocol and, *mutatis mutandis*, the functions assigned to it by paragraphs 4 (a) and (f) of Article 29 of the Protocol.

Article

15

SECRETARIAT

The Secretariat established by Article 24 of the Convention shall serve as the secretariat to this Supplementary Protocol.

Article

16

RELATIONSHIP WITH THE CONVENTION AND THE PROTOCOL

1. This Supplementary Protocol shall supplement the Protocol and shall neither modify nor amend the Protocol.
2. This Supplementary Protocol shall not affect the rights and obligations of the Parties to this Supplementary Protocol under the Convention and the Protocol.
3. Except as otherwise provided in this Supplementary Protocol, the provisions of the Convention and the Protocol shall apply, *mutatis mutandis*, to this Supplementary Protocol.
4. Without prejudice to paragraph 3 above, this Supplementary Protocol shall not affect the rights and obligations of a Party under international law.

Article

17

SIGNATURE

This Supplementary Protocol shall be open for signature by Parties to the Protocol at the United Nations Headquarters in New York from 7 March 2011 to 6 March 2012.

Article

18

ENTRY INTO FORCE

1. This Supplementary Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession by States or regional economic integration organizations that are Parties to the Protocol.
2. This Supplementary Protocol shall enter into force for a State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves it or accedes thereto after the deposit of the fortieth instrument as referred to in paragraph 1 above, on the ninetieth day after the date on which that State or regional economic integration organization deposits its instrument of ratification, acceptance, approval, or accession, or on the date on which the Protocol enters into force for that State or regional economic integration organization, whichever shall be the later.
3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Article

19

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Supplementary Protocol.

Article

20

WITHDRAWAL

1. At any time after two years from the date on which this Supplementary Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from this Supplementary Protocol by giving written notification to the Depositary.
2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.
3. Any Party which withdraws from the Protocol in accordance with Article 39 of the Protocol shall be considered as also having withdrawn from this Supplementary Protocol.

Article

21

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Supplementary Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Supplementary Protocol.

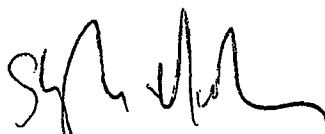
DONE at Nagoya on this fifteenth day of October two thousand and ten.

I hereby certify that the foregoing text is a true copy of the Nagoya – Kuala Lumpur Supplementary Protocol on Liability and Redress to the Cartagena Protocol on Biosafety, done at Nagoya on 15 October 2010, the original of which is deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Je certifie que le texte qui précède est une copie conforme du Protocole additionnel de Nagoya - Kuala Lumpur sur la responsabilité et la réparation relatif au Protocole de Cartagena sur la prévention des risques biotechnologiques, fait à Nagoya le 15 octobre 2010, dont l'original se trouve déposé auprès du Secrétaire général des Nations Unies.

For the Assistant Secretary-General,
in charge of the Office of
Legal Affairs

Pour le Sous-Secrétaire général,
chargé du Bureau des
affaires juridiques

Stephen Mathias

United Nations
New York, 17 February 2011

Organisation des Nations Unies
New York, le 17 février 2011

Prin prezenta confirm că textul alăturat este o copie autentică a Protocolului adițional Nagoya - Kuala Lumpur privind răspunderea și repararea prejudiciului la Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea (Nagoya, 15 octombrie 2010), originalul căruia este depozitat la Secretarul General al ONU.

A. Cebuc

Anatol CEBUC.
Șef de Secție, Direcția Drept
Internațional a Ministerului Afacerilor
Externe și Integrării Europene